

Recenzijos

PIRMASIS BIBLIOGRAFO ŽINYNAS

OSVALDAS JANONIS

Vilniaus universiteto Bibliotekininkystės katedra

Universiteto g. 3, 2734 Vilnius, Lietuva

El paštas: janonis@kvb.lt

Rusijos leidykla „Profesija“ išleido „Bibliografo žinyną“¹. Jį parengė Sankt Peterburgo valstybinio kultūros ir menų universiteto dėstytojai, auklėtiniai, Rusijos nacionalinės, Mokslų akademijos bibliotekų, Knygų rūmų ir kitų įstaigų darbuotojai. Tai pirmasis profesinis žinyninis leidinys, kuriame aptarti esminiai bibliografijos vietos informacinės komunikacinės veiklos sistemoje, bibliografavimo ir bibliografinio aptarnavimo, bibliotekos bibliografinio darbo valdymo ir kiti klausimai. Jis skiriamas universaliųjų (sritinių mokslo, viešųjų, aukštųjų ir viduriniųjų mokymo įstaigų) bibliotekų bibliografams.

Pirmajame skyriuje A. Sokolovas nagrinėja bibliografijos teorijos ir bibliografinės praktikos ryšius. Autorius pateikia originalią bibliografijos teorijos raidos periodizaciją (XIX–XX a. pradžia – mėgėjiškasis filologinis etapas, XX a. 3–7 deš. – valstybės pagalbinis etapas, XX a. 8–10 deš. – mokslo revoliucinis etapas ir XX a. pab. – informacinis technologinis etapas), apibūdina visas pagrindines bibliografijos koncepcijas (knygotyrinę, neoknygotyrinę, dokumentografinę, ideografinę (informografinę), kognitologinę, kultūrologinę). Žinyno vartotojas pasiges žinių apie bibliografijos teorijos būklę užsienyje (beje, ir kai kurie kiti autoriai apsiriboja rusiška problematika).

Skyriuje „Bibliografijos rūšinė struktūra“ A. Džigo apibūdina valstybiniame standarte 7.0–99 aptartas bibliografijos rūšis. Autorė neatsižvelgė į naujausių rusų bibliografijos mokslinių tyrimų šiuo klausimu rezultatus.

Daug vietos žinyne skiriama dokumento srauto, kaip bibliografinės veiklos pamato, apibūdinimui, jo raidos ypatybėms. Čia aptariami pagrindinės dokumentų rūšys, pateikiami jų apibrėžimai, pavyzdžiai. Ypač svarbios bibliografui žinios apie įvairių dokumentų rūšių vertingumą. Skyriuje aptariami dokumentų raidos dėsninai, kuriuos būtina žinoti bibliografui.

¹ *Справочник библиографа*. Науч. ред.: А. Н. Ванеев, В. А. Минкина. Санкт-Петербург: Профессия, 2002. 528 с. Серия „Библиотека“.

Daugiausia dėmesio kreipiama į informacijos išteklius. Autoriai aptaria jų sudėtį ir savybes. Skyriuje randame glaustą ir turiningą universalių ir šakinių (ekonomikos, teisės, istorijos, grožinės literatūros ir literatūrologijos, nehumanitarinių mokslo ir praktikos sričių) informacijos išteklių charakteristiką.

Specialus žinyno skyrius skiriamas bibliografavimui: bibliografinio įrašo struktūrai, bibliografiniam aprašui, dokumentų indeksavimui, anotavimui ir referavimui.

Skyriuje „Bibliografinės produkcijos kūrimas“ pateikiama bendroji bibliografijos priemonių ir bibliografinių duomenų bazių sudarymo metodika. E. Burinskaja aptaria kraštotyros bibliografijos rodyklių ir duomenų bazių metodiką.

Daug vertingos informacijos bibliografas ras skyriuje „Bibliografinis aptarnavimas bibliotekoje“. Vienas iš žymiausių šios problematikos žinovų I. Morgenšternas aptaria informacijos ieškos priemonių sistemą, skaitytojų užklausų rūšis, atsakymo į jas metodiką, kitus svarbius bibliografinio aptarnavimo klausimus.

Skyriuje „Bibliotekos bibliografinio darbo valdymas“ pateikiama naudingų žinių apie bibliografijos tarnybos tikslus ir uždavinius, darbo procesų valdymą, bibliografinio darbo planavimą, rezultatų apskaitą ir įvertinimą, bibliografo darbo vietos organizavimą.

Profesinei bibliografo aplinkai skirtame skyriuje aptariama bibliografo profesija ir pateikiama duomenų apie profesijos periodinius leidinius. Jame daryta didelė, ne visada motyvuota atranka. Pavyzdžiui, nepavyko rasti žinių apie Rusų bibliografinę draugiją, o Rusijos bibliotekų asociacija kažkodėl pateko į skyrių „Tarptautinės bibliografinės organizacijos“. Čia rusų bibliografas pasiges žinių apie kaimyninių valstybių, su kuriomis Rusijos bibliografai palaiko glaudžius ryšius, bibliografines organizacijas. Neišsamus profesinių periodinių leidinių sąrašas – jame nutylimi kai kurie interaktyvūs leidiniai (pavyzdžiui, interaktyvi žurnalo „Научные и технические библиотеки“ versija).

Paskutiniame žinyno skyriuje T. Zacharčiukas ir O. Zusmanas apibūdina bibliografinius tyrimus, jų taikymo sritis, mokslinių tyrimų metodus ir jų informacinę bazę.

Pirmasis bibliografo žinynas vertingas ne tik tiesioginiam jo adresatui, bet ir bibliotekų skaitytojų aptarnavimo skyrių darbuotojams, bibliotekininkystės specialybės studentams, aspirantams, dėstytojams. Jo autoriams pavyko atsižvelgti į naujas informacines technologijas, jų poveikį bibliotekos bibliografiniam darbui ir per daug neatitrūkti nuo realios Rusijos bibliotekų būklės. Neabejotina, kad žinynas naudingas ir mūsų šalies bibliografams – jame pateikiama daug žinių apie kaimyninės valstybės informacijos išteklius, bibliografijos mokslo ir praktikos būklę.

[teikta 2002 m. spalio mėn.]